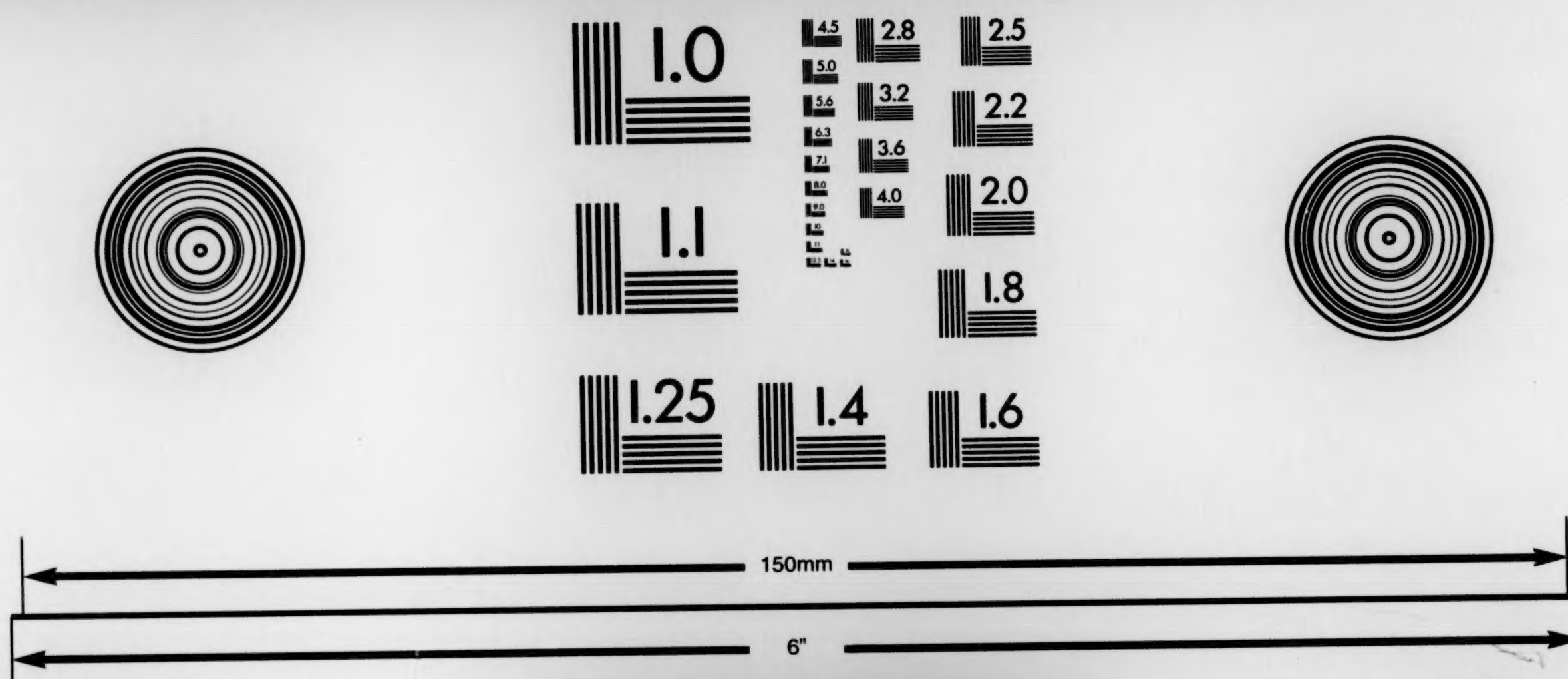

START

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N.Y.

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1915.24

Zabludovski, Noah.

**A shenere parnoseh :
eynakter.**

Byalistok, 1918.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1918.24

Zabludovski, Noah.
A shenere parnoseh : eynakter.
Byalistok : Ferlag "Amatorenbihne", 1918.
24 p. ; 22 cm.

1. Yiddish drama.--lcsh
I. Poland-Biaystok

ID : NXYH04-B411
CALL #: /50586

CC: 9114

DCF: [HBR]

Reduction ratio X 10.0

נח זאבלודאווסקי.
(בר-נש).

א שענערע פארנסה.

איינאקטער

ביאליסטאק, תרע"ט.
1918.

פערלאג „אמאטארענביהנע“, ביאליסטאק.

Zur Verbreitung im Gebiet des Oberbefehlshabers Ost und
zur Ausfuhr zugelassen. Buchprüfungsamt Ob. Ost.

בעדרוקט ביי ש. און א. זאבאר

6950566

נאכדווק פערבאטשען;
אויפפיהרען ווי אויך איבערוועצען—פריי.

פונ'ם זעלבן אויטאר ערשיינט אין גיכען
"אידים דאקטוירים."
א קאמערע אין 3 אקטען.
פון לעבען די לעצטע איינגע יאהרען.

דעם אויטארס אדרעס איז:
N. Zabłudowski, Bialystok, Marktstrasse № 20.

דעם אנדענקען

פון מיין פרייהייט פערשטארבענעם זעהן,

אלכסנדר (סענדער) נ"ע,

געב. ד' תמוז, תרנ"א.

געשט. כ"ד אלול, תרע"ה.

געווינדמעט.

פערזאנען:

45	יאהר אלט.	לייזער מונקין.
43	"	זלאמע. זיין פרוי
20	"	שפרה.
18	"	אסתר. זייערע קינדער.
7	"	דוד.
67	"	גרשון. זלאמעס פאטער.
30	"	זאוויעל. זלאמעס א קרוב.
23	"	ולמן.
21	"	יצחק. ארבייטער געוועזען.
35	"	זרח א מעקלער.

ציט: אינטיגע.

ארט: א שטאדט אין רוסלאנד.

די ביהנע:

א' איינפאלד צימער, א מיר אין הונטערנאנד. רעכטס פון די צווייער—א שווער ווארשטאט, געבן איהם דריי גיידערגען בענקלעך: איינס צו דער וואנד פון הונטערנאנד, צוויי פון בורדע וועלען לונקס—אנאוינפאלדער טיש, און קאנאס און איינע שטוהלען. אויף דער וואנד לונקס ד"ר הערצלס בילד, אונטער דעם בילד צוויי פושקעס, איינע פאר'ן גאנצןאלפאנד, די צווייטע מיט א'אויפשוילט, "לייב ארצנו הקדושה". ווען דער פארהאנג עפענט זיך, וועלן ולמן און יצחק ביי די וועלען ווארשטאט און ארבעטען, שפרה—כיום טיש געהט, אוועק.

ערשטע סצענע.

ולמן: (קוקט אויפ'ן קאמאש וואס ער האלט אין די הענט) געהסטו אויך אויף היינט-טונע פערזאמלונג פון אונזערע חברים, הא אינטישקע?
יצחק: (טהענדל די ארבעט) יע, איך וויל אלעין הערען וואסס'וועט זיין מיט'ן פארשלאג וואס רב לייזער הייסט דיר פארלענען.
ולמן: (טהוט די ארבעט) דארף מען שוין באלד געהן, עס קאן זיין אז די חברים קלייבען זיך שוין, וויל מ'דארף היינט בעטראכטען מעהרערע פראגען.
יצחק: (טהוט די ארבעט) וויפיעל איז איצט דער זינגער?
ולמן: (נעהמט ארויס זיין טאשענונגער, קוקט) האלב אכט; מיר דוכט אבער אז מ'זינגט שטעלט זיך אב, עס דארף שוין זיין מעהר.
יצחק: (קוקט אויף ולמן'ען, שמועלט) דו זינגסט געהט ריכטיג, נאר וויל דו אילסט זיך געהן צו דער פערזאמלונג דוכט זיך דיר אז ער שטעלט זיך אב.
שפרה: (לאזט) א מענטש וואס אילט זיך און מראגט א זינגער וואס קריכט, דאס שמוסט עפס וועניג, זאליע, דו דארפט איבערבייטען דו זינגער אויף אנאילענדיג. גען ווי דו בוסט אלעין.
ולמן: (לאזט) וועסטו דאך נישט האבען פון וואס צו זאכען; און אז דו שפרא'לע, לאכסט, איז מיר זעהר אנגענעם צו הערען.
שפרה: (לאכט) זעהר אנגענעם צו הערען און נישט צו פאלגען וואס איך זאג דיר.
ולמן: (לייכליך) שפרא'לע, אז מ'טהוט עפעס דארף מען זיין ענערגיש אין איבערגעבען, נישט טראכטען און חלום'ען.
יצחק: (צו שפרה'ן) ער האט היינט צו מאכען א פארשלאג דער פערזאמלונג פון אונזערע חברים, וואס דער טאטע האט איהם געהייסען.
ולמן: א וויכטיגער פארשלאג, רב לייזער האט טייערע, שפרא'דיגע, איינפאלען, איך רעכען אז די חברים וועלען איהם געוויס אננעהמען.
שפרה: (שמועלט) איינשטויב נאר אהן דעבאטען, הא זאליע?
ולמן: (שמועלט) אויב דו זינגסטערסירט דאס צו וויסען, קום, שפרא'לע, אויף דער פערזאמלונג וועסטו הערען.
שפרה: (שמועלט) איך אויף א פערזאמלונג פון צעירי ציון? ווער וועט אייב מ'וועט מיר נישט הייסען געהען דעם וועג פון דארטען?
ולמן: נו, דאס זאגסטו נאר אויף; דו וועסט נאך נישט אז זינגסט מענטשען וואס קומען אויף אונזערע פערזאמלונגען, זענען ביי אונז שטענדיג אנגעקומען געסט, פארט אז קיין גענערלין פון ציינום בוסטו דאך נישט.

יצחק: (לאמט.) ווי עס מאכט זיך, א מאל יע און א מאל נישט: שפּרה וויל יוצא זיין פאר'ן כאטש און פאר דער מאטען. (פיוזע.) דו הערסט, זאליע, ווען נישט זאמטע וואלטען בירע שוועסטער געווען נישט ציוניסטינס, איז הארצען, פער-שטעה איך, האלטען זיך בירע מיט'ן מאטען; אמת, שפּרה: שפּרה: ער פערשטעהט, פון וואס פערשטעהסטו דאס?

יצחק: דערפון, וואס דער מאטע איז ביי איך בירען טייער און געזאכט, און דערנאך דארף מען פערשטעהן אז פרוהער אדער שפעטער וועט איהר זיך ארומזעהן אז ער איז גערעכט, און וועט איהם פאלגען צו ווערען איבערגעבע-נע ציוניסטינס.

ולמן: געוויס אזוי: אויף אונז, פערשטע, האט ער איך געוויקט מיט זיינע נישט, קלוגע רייד, און האט אונז געמאכט פאר ציוניסטען.

שפּרה: פאר הייסע, טעמניגע ציוניסטען; (לאמט.) איך דו, זאליע, האט ער געמאכט פאר א גאנצען רעדנער.

ולמן: יע רעדנער אדער נישט, איך וויל נאר אז כמעט שטענדיג געהמען די חברים און וואס ער הייסט מיר פארלעגען.

שפּרה: אין וואס פאר א פארשלאג האט דיר דער מאטע געהיטען היינט מאכען? ולמן: דו האסט א ברירה מיט אונז מיטצוגעהן אויף די פערזאמלונג וויסטו הערען.

שפּרה: און דא ווילסטו מיר מיט זאגען, וויל דו ביסט א גרויסער עקשן. ולמן: וויל דו האסט שוין לאנג געדארפט אוועקווארפען דיין גאנג, אמאל אזוי, אמאל אנדערש, און ווערען אנ'אמת'ע ציוניסטין.

יצחק: (לאמט.) לאזט דאך די מאטע נישט, חלם מינער, דו ווילסט דען נישט שפּרה: (ביוולד.) איטשקע, מהו דיין ארבייט, ס'איז נישט דיין עסק.

יצחק: (לאמט.) שפּרה, און אז דו וועסט זיין דערביי, וועט זיך זאליען גאר אנדערש רעדען: ער וועט שווען מיט שענע, ווארעמע פראזען, און וועט זינס דורכפירען. שפּרה: איך בעט דיר, איטשקע, אויפהערען זיך צו חלמה'נען.

ולמן: (טרנסט.) איטשקע, מהו מ'דארף ענדיגען די קאמאשען, דער קונד איז שוין געווען פערענען אויב זי וועט פארטונג. (צו שפּרה.) בלייבט עס אזוי, שפּרה'לע, געהסטו היינט צוזאמען מיט אונז אויף די פערזאמלונג פון צעירי ציון, יע?

שפּרה: (הויבט זיך אויף פון ארט.) בלייבט עס נישט אזוי, געה איך היינט מיט אסתר'ן אין אנ'אנדער ארט. (אב.)

ולמן: (רופט איהר נאך.) שפּרה'לע, אנמלוויף נישט, קום איך וועל דיר זאגען.

יצחק: זי איז ביוולד, זי וועט שוין אויף דיר זיין אין בעס דערפאר, וואס דו האסט איהר נישט געוואלט זאגען, און דיר וועט פעררירטען.

ולמן: עס מאכט נישט אויס, זי וועט זיך איבערבשטען. (פיוזע.) עס איז

בנאמנות פערדראסניג: אזא קלוגע, און געהט נאך נאך דער מאטעס פארטויך. הערט זיך צו וואס די חלמה זאגט איהר.

יצחק: בירע אזוי, אסתר'ל אויך; און ווען נישט רב ליזערס נישט, נאמור צו פערשווייגען, וואלט שוין לאנג ארויסגעקומען סקאנדאלען אין שטוב.

ולמן: נישט רב ליזער איז דער מענטש סקאנדאלען צו מאכען: ער וועט אזוי אויך, מיט נישטען, אויספירען וואס ער טראכט.

יצחק: (צוואנג אונזערענט.) איז דאך געוויס אנ'עולה: פאר וואס זאלען זי איהם אומזיסט און אומנישט מצער זיין?

ולמן: דאס ברענגט מיט זאמטעס נארשקייט: ווען זי וואלט געווען קליינער, וואלט זי פערשטאנען זיך גלייך עס איז דער פלאן וואס רב ליזער האט ברעה צו טאן, און וואלט איהם נישט געשטערט.

יצחק: (לאמט.) אז זי וואלט געווען קליינער וואלט זי אוועקגעווארפען איהר וואילקענעגערונקייט אין ליגען, צאניה וראינה, און דערזעהלען די שכלות מעשויות, וואס איהרע הייליגע ספרים שרייבען.

ולמן: (לאמט.) און אין ארץ ישראל, ענטפערט זי רב ליזער'ן, וועלען מיר געהן מיט אלע אירען צוגלייך, ווען די ישועה וועט קומען; זאגט ער איהר אז דער ציוניזם איז אויך א ישועה, זאגט זי נון, דאס איז ביי איהר קיין ישועה נישט.

יצחק: פרום, פרום און איז דאך גרויס ביי זיך; אז רב ליזער זאל בלייבען ביי שוסטער'ן וויל זי בשום אופן נישט: א ניע נגידה, עס שטעהט איהר נישט אן.

(צווייטע סצענע. אויפטריט אסתר.)

אסתר: (וועט ארום מיט די אויגען.) איטשקע, דו האסט דא נישט געזעהן מיין שוועסטער? יצחק: (לויטליך.) נון, אסתר'ל, נישט געזעהן, דא דוכט זיך איז ער נישטא.

ולמן: איך וואלט זאגען אז אסתר גרייט זיך היינט צו געהן אויף א ציוניסטישע פערזאמלונג, אמת, אסתר, געטראפען? (שמייכלט.)

אסתר: (שמייכלט.) און איך וואלט זאגען אז וואס א טאג ווערסטו אליין טעהר אנטאטאן, דו וואלטסט געוואלט אז אלע זאלען ווערען ציוניסטען.

ולמן: דאס בין איך דיר מודה אז דו ביסט גערעכט.

אסתר: עס ווענדט זיך אבער אן יענעס אנצוגעהמען דיין אינטאציע אדער נישט.

ולמן: (שמייכלט.) אין דעם בין איך מעהר ווי איבערצייגט, און האב דיר פאר אביישפיעל.

אסתר: דו ווילסט, זאליע, אויף אייערע פערזאמלונגען האסטו זיך אויסגע-לערענט צו געבען קורצע, געשליפענע השובות.

ולמן: (שמייכלט.) געפעהלען זיך דיר? פאר וואס זאלסטו נישט וועלען זיך אויך אויסלערנען דאס אייגענע?

אסתר: (איראניש) צוליעב דעם אלמן איז באלד פראי צו ווערען א ציוניסטין.
ולמן: א ציוניסטין צו ווערען איז פראי צוליעב פלעל וויכטיגערע ענינים
צו וועלכע דער ציוניזם שטרעבט.

אסתר: זאליע, צו וואס דארפסטו טאן דין ארבייט? ווארף זי און ווער
בעסער א ציוניסטישער רעדנער.

ולמן: (איראניש) א דאנק דיר פאר דער עצה; נאר עהנליך צו די עצות
מיט וועלכע די מאמע ריינע וויל מופה זיין דעם טאטען, און אזוי ווי ער
פאלגט איהר ניט אזוי...

אסתר: (שלאגט איהם איבער. אמלענדיג.) ער וועט פאלגען, זי וועט אויך ער
וועט פאלגען דער מאמע, און וועט אוועקווארפען שוסטערן.

ולמן: דאסאלס ווען ס'וועט קומען די צייט אויסצופיהרען זינס, יע, וועט
ער געוויס ווארפען דין ארבייט, ער וואלט עס אלץ אויך.

אסתר: מיר וועלען ניט פארהרען, די מאמע איז גערעכט, זי הייסט דא
מאכען אנאנדער געשעפט, וואס וועלען מיר דארטען דערלעבען?

ולמן: דערלעבען וועלען מיר צו האבען דארטען אנאייגען פערל און א
קאלאניע, איינענע...

אסתר: (אמלענדיג, שלאגט איהם איבער. אין זיין טאן.) וויינטרובען, תבואה,
שעפסלעך, בהמות, מ'האט שוין פון דיר ניט איינמאל געהערט די שטענע מעשיות.

ולמן: (שטייפלעט מיט סקרניגקייט.) אמת שטען? אך ווי שטען!

אסתר: (צו יצחק'ן, ווי גרינגענדיג אהעקצוגעהן.) אינטשקע, ווי דא אויף מיין
שירעם. (אב)

יצחק: (וואלט ארום מיט די אויגען, ווענדיג.) וואו איז איהר שירעם? מ'וועט
איהם דא נאר גיט.

ולמן: גרינגען ווי ווייט אויס, בירע שוועסטער צו געהן אויף א פערזענלונג.

יצחק: זי געהן אויף א קאנצערט: הערען זינגען אדער שפיעלען, וויסטו
דאך, וואלטען זי בירע געלאפען אין עק וועלט.

ולמן: א סארגע וואך: זי בירע ווענען מוויקאליש, און האבען ניט קיין
שום געפיהל צו אזא שטענע וואך ווי דאס רוהיגע, דארפישע לעבען.

יצחק: פונדעסטוועגען טרעפט אז די אייגענע אסתר'ל פערמאכט זיך אזוי
לעב, אזוי שטען, ווען געהענדיג מיט איהר שפאצירען, מאהל איך איהר דאס
לעבען פון די קאלאניסטען אין ארץ ישראל, און וואלט אמאל: אינטשקע, דער-
צעהל, דערצעהל.

(דריטע סצענע. אויפטריט ליזער.)

ליזער: (מיט צייטונגען אין האנד.) קינדער, צייט צו געהן אויף דער פערזאמ-
לונג, שפעטיגט ווי גיט, איך וויל אז איהר וואלט זיין פון אנהויב פערזאמלונג
בזמן סוף.

ולמן: (הויכט ווי אויף פון ביינאקעל, טהוט אויס דעם פארטויך, דענט איהם אוועק.)
מיר געהן שוין, קום אינטשקע.

יצחק: (טהוט דאס אייגענע.) קום, לאמיר געהן.

ליזער: און דעם פארשלאג, רעכען איך, וועט די פערזאמלונג געוויס
אנגעהמען: עס איז ווער גייט אז די חברים פון צעירי ציון, וואס ווילען
צושטעלן צום "החלוץ", און דער "החלוץ" גופא, וואלען דא אנהויבען ווי
געוועהנען צו ערד ארבייט, כדי קומענדיג אהן וואלט אונז דאס נייע לעבען
ניט אזוי פארעמער זיין.

ולמן: געוויס וועלען אלע חברים פערשטעלן אז אזא וואך איז ווער גייט.
ליזער: זאליע, נאר טאמער וועלען אנדערע חברים זיין געגען דעם, וואלטו
געלאסען אין רוהיג ערקלערען די גייטיגקייט פון דעם ענין: די רעזאלוציעס
וואס ווערען אנגענומען נאך א רוהיגער בעראטונג, האבען א גרעסערע ווערט
ווי די, וואס נאך הייסע דעבאטען.

ולמן: גוט; ווי איהר הייסט מיר, רב ליזער, אזוי וועל איך טאן.

ליזער: למען השם געדענקען אלעזונג וואס דארטען וועט גערעדט ווערען,
מיר ריכטיג איבערצוגעבען. נג, געהט, קינדער, געהט.

בירע: (געהענדיג צו דער מיר.) מיר געהן, שוין. (אב.)

ליזער: (אלליין, וועט ווי צום טיש לינקס, געהט לויפנען א צייטונג, פוינט.)

(פירטע סצענע. אויפטריט וואטע.)

וואטע: (שטעהט אין מיר די הענד צווייפאלעגט, קוקט צום ווארשטאט שאקעלט מיט'ן
קאפ. איינצופיהרען, פוינט.) אט אזוי וועט טאן פארטיג ווערען די ארבעט, מייע
שונאים וואלען אזוי לעבען: די געבענשטע פאר צייטסטען ווי צוגאנגען, און
ער אלץ טאקע מיט זיינע בלעטער, מיט ביים ווארשטאט; ליזער, וואס וועט
זיין הא, ליזער, וואס וועט זיין, פארען איך דיר.

ליזער: (קוקט אין דער צייטונג.) עס וועט אים ירצה השם זיין גוט: (וואטע.)
די אידישע צרות וועלען מירען וועט גוט זיין, וואלטונקע.

וואטע: (געהט צו צום טיש.) אזוי שטעהט געשריבען אין דייע בלעטער?

ליזער: (וואטע.) אזוי דארף מען האפען צום רבנו של עולם; דערהייל איז
די גיט אין צייטונגען גיט קיין פארעליכע: עס טהוט וועה דאס הארץ ליעפענדיג
ווי אינווערע ברידער געביר, שטעהן ווירער אויס די אייגענע אומגליקען ווי
פריהערדיגע צייטען.

וואטע: (וועט זיך.) אז די וואלט אבער ניט געלייגענט אזוי פלעל בלעטער
וואלטו ניט געוואוסט פון די צרות, און וואלט פערשפארט זיפצען און קרעכצען.

ליזער: די רעדסט נאר גאר נארישקייט, וואטע: ווי וויל דאס א איד גיט
וויסען וואס מיט זיינע ברידער טהוט זיך?

ולאטע: מסתמא האסטו שוין געפונען אין די בלעטער נים קיין נומערן גרים פון דינע מענטשן אין ארץ ישראל, דערנאך האסטו זיך אזוי שטארק פאנא: דערנאך וואלט.

ליווער: נין, אדאנק גאט פאר זיין חסד: די טיערע ברודער אין די קא-לאניעס האט ער איינגעהאט פון אומגלוקען.

ולאטע: (אונגלוקען) דין לעבע, דינע טיערע ברודער אין די קאלאניעס.

ליווער: געוויס דארפן זי זיין טיער און ליעב יערער אירען: מיט אזוי פילע מאטעריעל, מיט אזא שווערונקט האבען זי אונז א וועג אויסגעבראכט.

ולאטע: טיער זענען זי ביי דיר וויל די האסט זיך איינגערעדט וויס איך וואס: קאלאניעס, ארץ ישראל, אין וועטער גאר נים.

ליווער: נים איינגערעדט זיך גאר פרוהער גוט בעטראכט און בעלערט, ולאטע: (פיוז מוטהיג) אד, ווי דערלעבט מען שוין צו זיין דארטע?

ולאטע: (אונגלוקען) צו זיין דארטען, און איך זאג אז שווערע דארפן מיר טאקע ווארפן, גאט ברוך הוא האט אינו געהאלפן קאנען מיר לעבען פון א ליטווישערען געשעפט, אבער אליין טאקע דא, גאר דא.

ליווער: (שמייכלט אומגלוק) דא; וואלט געלעבט וואס מ'שרייבט אין צייטונג וואלטו געוואוסט וואס עס טהוט זיך דא איצט אב: שוין נאך דער גרויסער שמחה פון פרייהייט למול טוב, זענען מיר אויך הפקר נים וועגנער ווי פרייהייט; הייסט עס אז אלע יע גאר מיר זענען אויף דער שמחה קיין מחותנים נים.

ולאטע: עס וועט אייביג נים זיין אזוי, עס וועט אנדערש ווערען.

ליווער: לאנג, לאנג וועט געדויערען ביז עס וועט פון אזא פונסטעריש ליכטיג ווערען, און, נאדענקע, צו וואס זאלען מיר ווארטען אויף פרעמדע חסדים, מיר וועלען פאר דער צייט בעסער בויען אונזער אייגען לאנד, וואו מיר וועלען נים זיין קיין איינגעבעטענע: די פערשטעס, ולאטע, וואס איך ריר צו דיר?

ולאטע: (נאאוי) דעם אמת זאגענדיג נין, נים גאר נים; נאך איך זאג מינס: מ'דארף אזוי פילע נים לייגען קיין בלעטער וויפילע די לייגענס: וועסט נים לייגען וועסטו נים אומגעהן מיט קיין פלענער אין קאפ.

ליווער: (פערטראכט) הערט נים איהרע לעבטע ווערטער. פיוז) די זאגנס, מיין הייב, גאט האט אינו געהאלפן; אדאנק איהם פאר זיין גרויסען חסד וואס איך בין איצט פערמעגליך אויסצופיהרען מיין געדאנק, וואס איך טראכט שוין אזוי פיל יאהרען: פרוהער, אז מיר זענען ארעם געווען, בין איך נים געווען בפה דאס צו טאן....

ולאטע: (שראגט איהם איבער. איינגענדיג) זאג איך דיר טאקע נאכאמאל: איצט, אז מיר זענען אויפגעריכט געווארען, וויל איך מעהר קיין שווערעקע נים זיין (קוקט צום ווארשטאט, דרעהט מיט'ן קאפ. פערטראכטער) גענוג, אויס שווערען!

ליווער: צוליעב מינע שווערע האבען מיר חלילה פון קיינעם קיין אומכבוד נים.

ולאטע: דאס איז טאקע אמת, וויל מ'וויס אין שטארט אז די וואקסט פון א'אידעלע פאמיליע, און די קאנסט לערנען, דאך איז דאס פאר אונז איצט קיין פרנסה נים.

ליווער: איך וועל מיין ארבייט נים ווארפן ביז דעם טאג וואס איך וועל קומען צו מיין ציעל.

ולאטע: (בוילדיג) איך וועל מיין ארבעט נים ווארפן, א חכמה אנדויסע: צוויי טעכטער שטעהן אין שדוכים, נרן קאנען מיר זי געבען, און די וועסט די שווערע נים ווארפן.

ליווער: ולאטע: נאך זיך נים געבויעט: איך וועל דיר אויסוואנען א סור אז ווענען טאגן שדוכים מיט די טעכטער האב איך שוין אויך א רעיון.

ולאטע: (פיוז) נאדענקענד. האפט ליווערין פאר דער האנד. אוי ליווער, זאליען מיט אינטשקען מינסטו א ודאי, צו שונע צו חסד דעה ביסטו זי זענען דאך...

ליווער: (שמייכלט) וואוילע קינדער זענען זי, עהרליכע, שטילע, און נים קיין אונזווענדע.

ולאטע: דין האדעוואניע, צייכטען, דערנאך זענען זי וואוילע קינדער.

ליווער: זאל זיך דיר דוכטען אז טאקע אזוי: איך בין זי מרריך און זי פאלגען מיר, זענען זי ביי מיר פעררעכענט ווי אייגענע קינדער, און זי פאר מיר, וויסטו דאך, אויך דאס גאנצע לעבען; אב זענען די טעכטער שוין געוועהנט מיט זי און דאס איז א גרויסע זאך און שדוכים.

ולאטע: מיר קאנען טאגן בעסערע שדוכים.

ליווער: מיר דארפן אבער נים קיין בעסערע.

ולאטע: רעכענסטו, הייסט עס אז זאלען מיט אינטשקען זענען חתנים פאר די טעכטער?

ליווער: און וואלט געוואלט אז די זאלסט אויך אזוי רעכענען, און פער-שטעהן ווי גלייך דאס איז אז דארטען וואו מיר וועלען זי צוזאמען מיט אונז אויך זיין.

ולאטע: אזוי ווילסטו נין, מ'וועט אזוי נים זיין: איך בין א מאמע, און האב אויך א דעה.

ליווער: א דעה האסטו אין אלצרינג, נאך נים ווען די ווילסט טאגן א קרומע זאך.

ולאטע: די ווילסט טאגן נארישקעטען נים איך. (געהענדיג צו דער מיר) וואס קאן נים זיין אז נאך מ'לייגעט בלעטער און מ'טראכט, קומען ארויף אלע נארישקעטען אויף די געדאנקען. (אב.)

ליווער: (אלוין, געהט לויטען א צייטונג) מ'לייגעט בלעטער און מ'טראכט,

ווייל עס פערקוועטשט דאס הארץ לייגענדיג.

(פונפטע סצענע. אויפטריט זרח.)

זרח: (אויסגעדרייגט צוטרעטן) דאס זענט איהר אליין, לייזער דער הע... רב לייזער דער בעל מלאכה?

לייזער: (גיט איהם א שטחל) זעצט זיך, זינט מוחל; יע, איך בין לייזער דער שוסטער, ווער זענט איהר?

זרח: א דאנק, איך האב ליעב צו שטעהן. (פויזט. פערטראכט. קרייזשט די בארד פונעם פערעגט איהר? (פויזט.) מ'זאגט אז איהר האט פער דיענט א סך געלט, א נייער גליד זענט איהר.

לייזער: קיין גליד בין איך נישט, נאר נישט צו פערזונדיגען, מיר פעהלט חלילה נישט.

זרח: (שטעהט נישט אויף איין ארט, קרייזשט, ביסט די בארד פונעם פערעגט.) מ'זאגט אז איהר זענט א איד, וואס קאן לערנען, און איהר זענט א באלעזע-נער מענטש.

לייזער: (שמועלט.) די וואס זאגען דאס האבען א גרייסען טעות.

זרח: (פויזט. פערטראכט.) בין איך געקומען אייך אנטלאנגען...

לייזער: (שמועלט.) פאר וואס קומט מיר אנטלאנגען?

זרח: (אויסגעדרייגט) אנטלאנגען א לייטש געשעפט, מיין איך. (ווייזט מיט פער טאטונג אויפ'ן הארשטאט.) ווי קומט פאר אזא אידען ווי איהר אט א דאס א? איהר פערענט ווער איך בין? א מעקלער בין איך, זרח רופט מען מיר, און האב אייך אנטווארטען א סך געשעפטען.

לייזער: נישט איך נאר מיין ווייב וואלט א ניי געשעפט.

זרח: וואס איז דער אונטערשייד איהר אדער אייער ווייב? אלץ איינעם ורבק באשטו וווי לבשר אחר שטעהט און אונזער הייליגער תורה.

לייזער: (גוטמוטיג.) אין אונזער הייליגער תורה שטעהט, אבער נישט אז א בעל מלאכה דארף זיך שעהמען מיט זיין ארבייט ווען אפילו גאט העלפט איהם.

זרח: גיין דאס שטעהט מיט. (קרייזשט די בארד.) ווילט איהר, היסט עס, מיט קיין נייע געשעפטען? א וואונדער. (פויזט. טראכט.) היינט ווי פערדינען איך ביי אייך שטליכע קערבלעך מעקלער? איך וויל דאך עפנים פערדנענען.

(זעקסטע סצענע. אויפטריט זרח.)

זרח: ווער איז דער איד?

זרח: (געהט צו איהר צו אויסגעדרייגט) איך בין א מעקלער פון געשעפטען, וויל אבער אייער מאן נישט מאכען קיין ניי געשעפט; מ'רופט מיר זרח.

זרח: (אויסגעדרייגט) מיין מאן טראגט זיך אום מיט א פולע קאפ חלומות, מיט פלענער: ער לייזנט טויזענד בלעטער א טאג לייזנט ער.

זרח: (נאכדענקענדיג) אפשר דארפט איהר שדוכים פאר אייערע טעכטער? איך זעה ביי אייך צוויי מערלעך, מסתמא טעכטער, האב איך חתנים, בחורים גאלד, און פליינע מחותנים, פון יחוס; מיט א אידען ווי איהר וועלען זי זיך משרד זיין: ס'מאכט נישט אויס דאס, וואס... (קוקט אויפ'ן הארשטאט.) ס'מאכט נישט אויס.

זרח: זאגט, זאגט דב זרח, וואס פאר א שדוכים, מיט יחוס זאגט איהר? זרח: שדוכים אנטוועקען, זאג איך אייך, גאט זאל מיר אוי העלפען.

לייזער: צו וואס, זאגט, וואס אוממוסט משרד זיין א אידען?

זרח: איך וויל הערען, וואס ארט דיך?

לייזער: זענט איהר, ווי איך הער, א איד נישט קיין רייכער. (פויזט. גענייגט.) זאגט דעם אמת, רב זרח, קומט אייך ווען עס איז ארויף אויפ'ן רעיון, אז און ארץ ישראל זענען פארהאן אירישע קאלאניעס, וואו מ'קאן ביי אידען האבען ארבייט זאגט, רב זרח, זאגט.

זרח: ווער מיט עפנים ער מיט זינע קאלאניעס: דערזעהן אנדערעסן אידען שיקט ער איהם שוין אין זינע קאלאניעס.

זרח: (טרויעריג. ויפצט.) אוי, ליעבער ברודער, רב לייזער, מיר זענען שוואכע מענטשען; איך, מיין ווייב און די קינדער, קראנקע, פערפונסטערטע פון אזא שרעקליך אומגליק וואס מיר האבען איבערגעלעבט: אונזער אייגענע האט מען צוראכט, פון אלצודינג אש געמאכט, מיר זענען קוים מיט'ן לעבען ארויס, און פון שטארט אנטלאפען, ווען נישט דאס וואלט איך טאקע זענען דעם געטראכט.

(זעבעטע סצענע. אויפטריט אסתר.)

לייזער: (קוקט אויף זאמען. אומגעדרייגט) אט דאס, זאמע, טהוט זיך דא, אוי וועה איז מיר. (גיט ורחין געלט.) גאט, רב זרח, און דער וואס אין הימל זאל אייך אויפריכטען, איהר זאלט אין גליקען אלע געזונד ווערען, און אידען זאלען אויסגעלעזט ווערען פון אזוינע יסורים.

זרח: (דריקט לייזער'ן די האנד.) א גרויסען דאנק אייך, טיערער רב לייזער, פאר אייער גוט הארץ, און פאר אייערע אירעלע ווערטער. (גענייגט צו דער טיר.) אזוינע ווי איהר זאלען זיין א סך ביי אירע. א גוטע נאכט.

לייזער: (בעגלייט איהם.) געהט געזונד, און אזוינע אומגליקליכע ווי איהר זאל ביי אירען גאר נישט זיין.

זרח: (שטעהנדיג ביי דער טיר.) הלואי, הלואי, טיערער ברודער. (אב.)

זרח: (געהט נאך ורחין.) מאנסבילען, און בענשען זיך גאר אויף אונזער ווייבערשען לשון. (אב.)

לחיות: (לעבליך. מונטערער.) וואס וועט דין טאכטער אסתר'ל זאגן?
אסתר: (לאפט. שווערע.) זי איז געקומען בעטען דעם טאטען פאר זיך
אין פאר דער עלטערער שוועסטער שפרא'לע, ער זאל אויך נישט זיין געבען
זעקס רובל.

לחיות: (לעבליך.) אויף וואס דארפן די טעכטערלעך זעקס רובל?
אסתר: מיר ווילען היינט געהן אויף א קאנצערט.
לחיות: נישט היינט מיין קינד, איז דא צייט דערצו: אירען זינגט זיך איצט
נישט; האסט געזעהן נאך וואס דעם פערטערסטען אירען געביר? אויבן ווי ער
זענען איצט נישט וועגן פארהאן אין פערשיידענע שטערט.
אסתר: איז וואס קאנען מיר זי העלפען? וועט זי דען דארטען גרינגער
ווערען אז מיר וועלען דא נישט געהן הערען דעם קאנצערט?
לחיות: מיר דארפן זי מיטפיהלען, מיין טאכטער, נישט געהן דא הערען
זינגען און שוועלען אין דער צייט, ווען דארטען וווינט מען.

(אכטע סצענע. אויפטריט זלאטע.)

אסתר: וואל זיך דיר דוכטען אז מיר געהן אין קונעמאטאגראף: דו אליין,
טאטונקע, ביסט דאך אויך דא נישט לאנג מיט אונז מיטגעגאנגען.
לחיות: א מיין טאכטער, א גלייכעניש דאס איז, וואס גלייכסטו איינס
צום אנדערען? דאסמאלס האט מען אויפ'ן עקראן געוויזן די הייליגע שטארט
ירושלים, און די קאלאניעס אין ארץ ישראל, זענען מיר געגאנגען זעהן: ווי
געהט מען נישט זעהן אויבן טייערע בילדער?

אסתר: (צו זלאטע.) דו געדענקסט, טאטע, ווי דער טאטע איז דאסמאלס
געוועסען און האט געוויינט אז אלע האבען איהם אָנגעקוקט?
זלאטע: יע, איך געדענק: עס האט איהם פֿערנומען ביים הארצען, האט ער
מיר געזאגט, האבען זיך די טרעהרען אליין געגאסען.

אסתר: אין איך געדענק: אמאל, שוין לאנג, ערב פכח איז דאס געווען,
האט דער טאטע געבראכט א פלאש ברמל ווין, און ביי נאכט צו קרוש,
ווען ער האט געמאכט שהחיינו, האט ער אויך אָנגעהויבען צו וויינען.

זלאטע: יעדער מענטש איז אויף אז ער דערוועהט א זאך וואס איהם איז
לועב און טייער, ווערט ער גרינג אויף טרעהרען.

אסתר: (ראפט.) איצט פֿערשמעה איך, טאטונקע, אז דינע תחינות זענען
דיר זעהר לועב און טייער.

(ניינטע סצענע. אויפטריט שפרא.)

שפרא: (אטלענדיג.) נא וואס אסתר, דער טאטע האט גע'נתנ'ט? טו וואס
זשע שטעהסטו דא אויף לאנג?

אסתר: נא: ער זאגט אז היינט איז קיין צייט נישט צו געהן אויף קאנ-
צערטען.

שפרא: (אונזערענדיג.) קיין צייט נישט, לויט געהן דאך אבער יע.

לחיות: שפרא'לע, ערלויבע אירושע קינדער דארפן איצטיגע צייט זיך
אבהאלטען פון פֿערגעסען, פון פֿרעהען זיך.

שפרא: עלטערע, אבער מיט יונגע קאן מען דאס נישט אויספיהרען: דו
אומגלוקען אויף דער וועלט ציהען זיך צו לאנג; צווייטענס געהן מיר אויפ'ן
קאנצערט נישט פֿרעהען זיך, נאך וויל מיר האבען לועב הערען מוזיק.

זלאטע: אמה טאקע: ווען איך וואלט זי געלאזען, וואלטען זי שוין לענג
זיך געלערענט שוועלען אויף דער פיאנע.

לחיות: און מ'דארף נישט זיין גרויס ביי אנדערע און די אויגען, זי וואלט
קאנען זאגען אז אימערדום זענען אירען פול, און מסתמא פֿעהלט זי משה
נישט ווי פֿערגעסען—איצטונס וועלט אומגלוק קומערט זי נאך נישט.

שפרא: אליין, טאטונקע, זאגסטו אמאל אז אירען דארפן ביי זיך נישט
זיין אראפגעפאלען גענען אנדערע, מיר קאנען אפילו שטאלצירען מיט אינער
תורה, מיט אונזערע וועטען, און איצט ווילסטו מ'זאל זיך נאך נישט ווייזען
פאר זי.

לחיות: קינד מיין וועט מען אויף וועמען נאך חסרונות, זענען זינע
מעלות אויך חסרונות: גענען פֿרעמדע, היילפלאזע ווי מיר, קאן מען זיך אויך
אויינס ערלויבען.

שפרא: (מונטער.) דעריבער דארפן מיר נישט קוקען וואס זי וועלען
זאגען. (פויג.) גיב אונז, טאטע, זעקס רובל, וועלען מיר געהן, עס ווערט
שפעט.

זלאטע: גיב זי זעקס רובל וואס זאלעווסטו זי? זי האבען לועב מוזיקע.

לחיות: איך זאלעווע זי דו זעקס רובל? וואס דיר קאן אינפאלען.

אסתר: אפשר, טאטע, זאלעווסטו טאקע דאס געלט?

לחיות: (הויבט זיך אויף פון ארם.) נא, וועל איך אייך בארר ווייזען אז דו
זעקס רובל זאלעווע איך נישט. (געהענדיג צו דער מיר. רופט.) דוד'ל מיין ווהן, קום
אדער מיין קינד! (אב.)

זלאטע: אז ער וועט אייך נישט געבען וועל איך אייך געבען.

אסתר: אז דער טאטע הייסט נישט וועלען מיר נישט געהן.

זלאטע: שפרא'לע מיין טאכטער, זאליע האט דיר אמאל געזאגט ווער
זינע עלטערען זענען געווען?

שפרא: וואס איז עפּים און מיטען דרינגען מיט זאליעס עלטערען?

זלאטע: אויף איך וויל וויסען: וואס ארט מיר אז איך וועל וויסען?

שפיה: ער האט מיר נישט אוממאל דערצעהלט זיין גאנצע ביאגראפיע:
זי איז עהנליך צום טאטענס: זיין פאטער איז געווען אן אידעלער, פרומער
איד, א למדן, דע מוטער גערענקט ער נישט, זי איז געשטארבען ווען ער איז
נאך גאר א קליין קינד געווען; ער האט אן אישיבה געלערענט גמרא, נאכדעם
אנדערע נאכען; ווען זיין פאטער איז געשטארבען האט ער נישט געהאט פון
וואנען זי לעבען, און האט אָנגעהויבען זיך צו לערנען די ארבייט.

ולאטע: אין ווער זענען געווען אינטערעסעס עלטערען?
שפיה: דאס ווייס אסתר, איך האב איהם קיינמאל נישט געפרעגט.
אסתר: וואס האטו עפעס זיך איצט אומגעוועהן צו פרעגען?
ולאטע: איך האב דיר נאך לענגער געוואלט פרעגען, נאר איך האב
פֿערגעסען; זאג אסתר'קע מיין קינד.

אסתר: קיין פאטער האט ער נישט, ער איז א ריכער סוחר געווען, נאר
זי זענען אָנגעברענגט געווארען; זיין מוטער איז ביי א שוועסטער אין
אמעריקא.

ולאטע: (נייגעריג) עפעס א ריכע שוועסטער, דו וויסט נישט?
אסתר: איך האב איהם קיינמאל נישט געפרעגט; זיין מוטער האט גענומען
א צווייטען מאן, האט אינטשקע נישט געקאנט מיט איהם שטימען, האט אוועק-
געווארפען לערנען, און זיך גענומען צו אַנאָרבייט.

ולאטע: בחורים אזוי לאנג אין שטוב און האב נישט געוואוסט ווער זי
זענען; שטאמען א פנים בודע פֿון אידעלע פאטער און מוטער.

שפיה: (שמויכלעט) אָבער איצט וויסטו שוין?

ולאטע: א ודאי ווייס איך, איך הער דאך: קינדער ווערען פֿערארעמט אין
ווערען שוועטערס; מיט אייער טאטען איז אויך אזוי געווען; א קליין יתום
געבליבען פֿון אויניץ פֿינע עלטערען, און געווארען א שוועטער.
שפיה: מיט אזא שוועטער ווי דער טאטע מענען מיר שטאלצירען.

(צעהנטע סצענע. אויפטרויט ליזער, דוד.)

ליזער: (האלט דוד'ן ביי דער האנט, נעמט איהם געלט, הויבט איהם אויף צו דער
פושקע פאר'ן נאציאנאל פֿאָנדר) געהט מיין קינד, ווארף ארײַן א הער דריי רובל.
דוד: (ווארפט ארײַן, לויפט אויף דער פושקע) ציין במשפט תפדה, ושביה
בצרכה (האלט די פושקע).

ליזער: (לעבליך) ווי איז דאס אויף אידעש? זאג דוד'ל.
דוד: ציין וועט אויסגעלעזט ווערען מיט רעכט, און די וואס וועלען זיך
צו איהר אויסקעהרען—מיט גערעכטגקייט.

ליזער: (קושט איהם) יע, מיין טייער קינד: דורך דאס רעכט וואס מיר
האָבען אויף ציין וועט מען זי אונז צוריק אָנגעבען, און מיר דארפען זיין

ערהלויכע אידען. וואס שטעהט נאך אויף דער פושקע? ליזער מיין ווהן.
דוד: (לויפט אויף דער פושקע) ארײַן ישראל לעם ישראל! דאס אידישע
לאנד דעם אידישען פֿאָלק.

ליזער: יע, מיין קינד: דאס אידישע לאנד דארף געהערען צום אידישען
פֿאָלק. (ווייזט איהם אויף די צווייטע פושקע, נעמט איהם נאך געלט) די אנדערע דריי
רובל ווארף ארײַן אהער, דוד'קע.

דוד: (ווארפט ארײַן, לויפט אויף דער פושקע) לישוב ארצנו הקדושה צום
קאלאניזירען אונזער הייליג לאנד.

ליזער: יע דוד'ל. (קושט דוד'ן בענייטערט, שטעלט איהם נעכען זיך) אָם דאס
פֿערגינגען, טעכטער'ליך, מענען זיך אידען צו יעדער צייט ערלויבען. די וועקס
רובל, זעהט איהר, האב איך נישט געוואלעוועכ; נא, זענט איהר צופרידען?

שפיה: (לאכט) צופרידערען, א ברירה האָבען מיר? קום, אסתר, זאל שוין
זיין אויף אַנאָנדערש מאל. (שפיה, אסתר אב.)

ולאטע: (קוקט לעבליך אויף דוד'ן) דו געוועהנסט איין אינווער בן יחיד'ל
און דיינע צייניסט'ישע מצוות, און רעדווייל קאפט עס נישט געלט.

ליזער: (וועט זיך, שטעלט נעכען זיך דוד'ן) מעהר קיין צער זאָלסטו נישט
האָבען, השם יתברך העלפט אונז; א דאנק איהם בעצאָהלט אין זלע ציינים-
טישע צדקות. (נעמט ארויס פֿון בוזעמאש א קאנווערט, ווייזט איהר) דאָ ליגען אלע
קוויטאנציעס; פֿון ארעסער קאָנטינענט, פֿון דער היגער צייניסט'ישער אָרגאניז-
אציאָן, פֿון שקלים און די דריי אקציעס פֿון קאלאניאל באַנק. (שמויכלעט)
גערענקסט, ולאטינקע, וויפיעל דו האָסט זיך געבויקערט דערויף, וואס איך
האָב די דרייסיג רובל גענומען אויף וואָכער אויסצוצאהלען?

ולאטע: האב איך נישט בעדארפט זיך בלויזערען אז דו האָסט עס געטאָהן
אין א צייט ווען ביי אונז אין שטוב איז, נישט היינט געדאכט, כמעט קיין
ברייט נישט געווען?

ליזער: (קוקט לעבליך אויף דוד'ן, בולעט איהם צו זיך) און פֿאר'ן חבר'ל
דורקען בעצאָהלט חבר אָבצאָהל אין זיין לעבונקער פארטיי „פּרחי ציון“.

דוד: פּרחי ציון, צייגט בלומען.

ליזער: יע, מיין ווהן: בלייבטעלעך יונגליקע, שטענדיק ווי דו מיין קינד.
ולאטע: און היינטונגס יאהר האָסטו דיינע צייניסטען מסתמא שוין דער-
לאנגט א געוונטע ממבע.

ליזער: (שמויכלעט) פֿון וואנען וויסטו אז היינטונגס יאהר האָט מען ביי-
דארפט צאָהלען מעהר?

ולאטע: איך האָב געהערט ווי זאליע מיט אינטשקען האָבען צווישען זיך
גערעדט, אז פֿון היינט אָן וועט יעדער צייניסט דארפען צאָהלען חבר אָב-
צאָהל נאך זיין פֿערדיענסט נאך.

ליווער: האב איך ריכטיג אויסגעקענט אין בעזאהלט, ווי דען? הלא וואס א יאהר זאל איך דארפן צאהלען וואס מעהר. [זעבליך. צו דודן.] און דור'קע וועט אונז באלד לענען א שיר, וואס דער לעהרער האט איהם אויפגעגעבן צו מאכען אויף אויסענוועניג, יע, דור'5, אויסגעלערענט דעם שיר? דור: יע. (דעקלאמירט.)

יהודי קמן אני
אך מלא עוז ואיל,
וגדולה אהבתי
אל עמי זה הדל.

אל עמי גם אל ארצי
שבמרחקים שם,
שם תחת שמי הקדם,
על תכלת שפת הים.

עוד שנה או שנתים
הן תחלוף חיש העת,
שם אסע אף אכינה.
לי סוס, מחרשה, את. (נח פונם.)

ולאטע: נו, גענוג, גענוג שוין צו מאטערען דאס קינד. (געהט דודן, צו זיך.)
קום צו מיר, מיין זוהן.

(עלפטע סצענע. אויפטריט גרשון.)

גרשון: נוט גאנצענט, קינדער, וואס מאכט איהר? וואס הערט זיך ביי איהר?
ליווער: [הויבט זיך עטוואס אויף פון ארט.] נוט גאנצענט, שוועהר, וועט זיך.
ווען איהר וואלט געקומען א וויליגקע פרייהער, וואלט איהר געהערט ווי
דאס אייניקעל דור'קע האט אויסענוועניג געלענעט א שיר, און אזוי שוין
אזוי פליין.

גרשון: [ניצט דודן אנ'עפאל.] נא, מיין קינד, מאך א ברכה און עס געזונד.

דוד: [געהט, מאכט שטיל א ברכה, עסט.]

גרשון: [וועט זיך. שטויבט.] מסתמא פון יענע שירים, וואס דיר געפעהלען
זי ווי מ'זאל זי נישט ליענען.

ולאטע: ווי פערשטעהסטו, טאטע, א שיר וואס די ציוניסטען זינגען.
גרשון: [שטויבט.] און וואס ארט דיר אז א ציוניסטער שיר? לשון
קודש איז לשון קודש, אין דור'5, זאל געזונד זיין, דארף זיך לענען; גלויב
מיר, מיין טאכטער, מ'איז א הענט צו הערען ווי די יונגמארג ציוניסטען
דערען צווישען זיך לשון קודש; און אזוי פיעל נייע ווערטער וואס ביי זי
איז צוגעקומען דערפון וואס די ציוניסטען פערשפרעמען אונזער הייליגע
שפראך, מענען געוויס אלע אידען צופריעדען זיין.

ליווער: [שטויבט.] דערפון געוויס, און פון אנדערע זאכען?
גרשון: אנדערע זאכען וועט איר נישט; מיר, פארציטונג, אידען, גלויבען
נישט אז די גאולה זאל קומען אהן נסים.

ליווער: שוועהר לעבען, צו וועט מען דען נישט קיין נסים גופא אין דעם,
וואס נאך א צווייטוועג יאהרונגען גלות האט זיך ביי אידען דערוועקט די
חבת ציון, דער ציוניזם? אנדערע פאלקער, אפגעריסענע פון ווערע לענדער,
האבען אין א פיעל קורצערע צייט פערגעסען ווער זי זענען, און זיך צומישט
מיט אנדערע; וואס נאך פאר א נסים דארף מען?

גרשון: [נאאויס.] מ'דארף זיך גארנישט אריינלאזען אין אזויגע הויכע חקירות
אריין. [פויגט.] נאר אויב ביי דיר איז דין פלאן פערשלאסען, זאל דיר
דער וואס אין הימל פוהרען אין גלייכען וועג, און דו וואלט דארטען מצליח
זיין וואו דו וועסט זיך קעהרען און ווענדען.

ליווער: און איהר, שוועהר, וועט נאך היינט אויך א בעלן מיטצופאהרען?
גרשון: געוויס, איך בין איצט נאך מעהר בעלן ווי פרייהער.

ליווער: [שטויבט.] און איהר וועט נישט קוקען דערויף, וואס מ'דארף
ווארטען אויף נסים?

גרשון: וואס גלייכסטו מיר צו איהר? איך וויל דאך אהין פאהרען צו
ווערען א בירגער אויפ'ן הר הזיתים.

ליווער: זאל גאט היטען, נישט אזוי גיך—בעסער וואלט איהר דארטען נאך
לאנג לעבען. [פויגט.] נא, וואנט אלליין, שוועהר, איז עס נישט צו בעוואונדערען?
א לאנד וואס איז א פאלק ליעב און טייער, זאל ביי איהם זיין פערקענט
פאר אנ'ארט צופאהרען ווען מ'איז אלט, דערענדיגען די יאהרען, נישט ווען
מ'איז יונג און שטארק, און מ'גרייט זיך אריינצוגעהן אין לעבען?

גרשון: צו וואס מיינען מיר די חקירות? אזוי מהוען אלע גאטספארשטיגע
אידען, און אזוי וואלט איך אויך געוואלט טאן.

ליווער: מיט'ן גרעסטען כבוד, שוועהר לעבען; ווען מ'וועט נור קומען די
נומע צייט מיר זאלען קאנען פאהרען, וועלען מיר אייך מיטגעהמען. [שטויבט.]
צופריעדען. איהר וועט נאך לאנג לעבען, וועט דארטען גאט דענען און
בעשענען אונזער הויז, מיר וועלען זיך טאן אונזער ארבייט אין פאלד, און
אין ברם.

גרשון: [געהירט] איך דאנק דיר זעהר, מיין קינד, בולות דעם וועסטו האבען ברכה און הצלחה.

ולאטע: שוין אלצייט אבנע'סדר'ט, אט ווי מארגען פאָהרט ער שוין: עס וועט נאך אַ ביסל געדויערען. [צו גרשון:] קום, טאטע, איך וויל דיר עפּים זאָגען. [ביידע א.ב.]

דוד: טאטע, וואו איז זאליע מיט איטשקען?

לייזער: זי וועט געגאנגען אויף א ציוניסטישע פֿערוואלונג, מיין קינד, אז דו וועסט זיין א גרויסער, וועסטו אויך געהן אויף פֿערוואלונגען.

דוד: דאָרטען, אין ארץ ישראל, יע טאטע?

לייזער: יע, מיין ליב קינד.

דוד: [לאטע] אז איטשקע איז אין בעס פֿאר וואָס איך שטעף, זאָגט ער אז מ'וועט מיר גוט מיטגעהען, און איך הער איהם גוט און שטעף ווייטער. לייזער: ביסטו א קליינער זון, דו פֿערשטעהסט אז ער לאַכט דאָס.

(צוועלפטע סצענע. אויפטריוט זאָוועל.)

זאָוועל: [מונטער] גוט גאָווענט רב לייזער, וואָס מאַכט איהר?

לייזער: גוט גאָווענט. געהט, זאָוועל, א שטוהל און זעין זיך.

זאָוועל: [זעט זיך. ווייזט אויף דו ציטונגען וואָס אויפ'ן טיש.] וואָס איז עפּעס נייט אין אייערע ציוניסטישע בלעטער?

לייזער: נייט, נאָר גוט פֿאר דיר.

זאָוועל: [שמועלט.] אָבער איהר, ציוניסטען האָט איצט גאנצע פעק נייט אין אייערע ציטונגען: א פֿרייע צייט האָט זיך אייער בעוועגונג שטארק אַ הויב געטאָהן, איהר געניסט, הייסט עס, דו ברויטע פֿרייהייט.

לייזער: יע, יע, אַ ליבע פֿרייהייט; און ווי בעוועגט זיך אייער בעוועגונג אין אזא פֿרייער צייט?

זאָוועל: דאָ מיט איך מיר היינט וועגט, און ביי אונז אין ברוקלין, ווייסט איהר דאָך, איז פֿרייהייט א געוועהנליכע זאך: פֿון שטענדיג אַן ארבייטען דאָרטען אלע פארטען פֿריי, אָפּען, אַט ווי ביי איהר היינט; און אייערע ציוניסטלעך, פֿערשטעהט זיך, טומלען זיך אויך פֿריי ביי אונז אין ברוקלין.

לייזער: [מיט פֿערדראָס.] ביי איהר אין ברוקלין, פֿון וועטן דו ביסט שוין גוט אונטער צוריק געקומען, און דרעהסט זיך פֿון יוראָפּ אין צמערקא, און פֿון צמערקא אין יוראָפּ, וויל דו ווילכט גוט ארבייטען נאָר לעדיג אומגעהן.

זאָוועל: [בעליידיגט.] וואָס איז דאָס, רב לייזער? ווי קומט עס צו איהר? איך האָב דאָך קינמאל גוט געהערט אז איהר זאָלט בעליידיגען א מענטשען.

לייזער: [בייזליך.] איך פֿערלאנג אז מיט מיר זאָלסטו אזוי גוט רעדן: ציוניסטלעך, "טומלען זיך", אנדערש קאנטו זיך גוט אויסדריקען?

זאָוועל: אלס מיטגליעד פֿון אַנאָדער פארטיי, רעדען איך, איז מיר ערלויבט זיך אויסצודריקען ווי איך וויל.

לייזער: און איך רעדען אז יעדער אָרענטליכער פארטיימאן דארף, וועניגסטענס לפנים, אָנשטענדיג זיך פֿעהאלטען צו אנדערע פארטייען; דו האָסט ווען געהערט איך זאָל רעדען שלעכטס אויף דוין פארטיי? זאָוועל: נון, קינמאל גוט.

לייזער: און ביי זיך אין הארצען פֿערשטעה איך גאנץ גוט אז איהר זענט פֿערקראכען קיין בויבערדיק: ס'איז גוט מעהר ווי אַ חלום אייער שטרעבען זיך צו פֿערבינדען מיט אזוינע, וואָס וועלען זיך מיט איהר קינמאל פֿעסט גוט צונויפֿבינדען: אויסערליך וועטן זיך בלומרש'ט אייערע, מיט'ן הארצען—דו אייגענע וואָס אלע אנדערע ווערען.

זאָוועל: [שמועלט.] אזוי רעדענט איהר, רב לייזער, וויל איהר זענט, האָט קיין פֿעראיבעל גוט, א ציוניסט א פֿאנאטיקער.

לייזער: אזוי רעדען איך וויל דו טרויעריגע פראקטיק האָט בעוועגן אז אין איהר צייט מיט קראַמען האָט מען צוראָכירט אויך אַרעמע וואַרשטאטען און מ'האָט אויף קיין זאך גוט געקוקט.

זאָוועל: דאָס טוהטן גראַבע, פֿינסטערע מענטשען.

לייזער: וועלכע אייערע ליכטיגע וואַלטען, ביי זייער אמת'ען גוטען ווילען, געקאנט אַבהאלטען, ווירקענדיג אויף זי ווי מענטשען פֿון איהר פֿאָלק, ווי מענטשען וואָס שטעהן צו זי פֿיעל געהנטער ווי מיר.

זאָוועל: אזא שווערע ארבייט קאָנען מיר פֿון זי גוט פֿערלאנגען: דאָס קאָן שטערען צו אונזערע וויכטיגע אַויפֿגאבען.

לייזער: דאָס קאָן שטערען צו אייער קריכעריי; קנעכט זענט איהר, גלות מענטשען, וואָס אַרײַנגעמאַכט זיך צום פֿרייז, זינט איהר אים נאָר דאָס, וואָס איהם איז אנגענועהם צו הערען. [זייעט.] און ווי לעכערליך דאָס איז, אז איהר גיט זיך נאָך אַרויס פֿאר פֿאַרשטעהער פֿון גאנצען אידישען פֿאָלק; ווי איז מען אזוי נאָריש פֿאַלש?

זאָוועל: איך מיין אָבער אז אויך איהר, ציוניסטען, זענט גוט דו פֿאַרשטע-הער פֿון גאנצען פֿאָלק.

לייזער: אלענפֿאלס פֿיעל מעהר פֿון איהר, וויל אונזער גרויסע וויפֿגאבע איז ביינען איהם אין אַ מקלט בטוח; אָפּער ווייסטו וואָס דאָס וואָרט "מקלט" בעדייט?

זאָוועל: [שמועלט.] דו ריכטיג, בעדייטונג פֿטעט ווי גוט.

לייזער: "מקלט" בעדייט אַ זיכער אָרט וואָס זאָל אונז אין זיך אַרײַנגעהען, איינזאפען אויף שטענדיג, מיר זאָלען מעהר גוט דארפֿען וואַנדערען צווישען פֿרעמדע, און הענגענדיג אין דער לופֿטען זיין אונטערוואַרפען אונטער קאפֿרען פֿון אונגאַרמאַלע פֿער'שבור'טע מחות; דאָס איז אונזער אויפֿגאבע לויט אונזער

באזעלער פראגראם, וואס איז אויסגעארבעט געווארען ביים לעבען פון אונזער
גרויסען פיהרער, דאקטאר הערצל, נשמתו ערן, און וואס האלט איצט, (הויבט
אויף די אויגען, בענטערט) א דאנק דיר, גרויסער גאט, ביים אויסגעפיהרט
ווערען.

זאזעל: ביים אויסגעפיהרט ווערען, ווער ווייס וואס עס קען זיך נאך מא-
כען, וואס עס וועט נאך זיין?

לייזער: (בזילד) גענוג, זאזעל, לאמיר אוועקלענען: דיספוטירען איז נישט
מיט א מענטשען וואס פערשטעהט, אז פון נארזשע, ענאאייסטאשע עקשנות
רייד ווערט קיין פארגעקומענער פאקט נישט געענדערט.

זאזעל: פון מיגעטווענען זאל זיין גענוג, איך דארף טאקע מיט אייך
רעדען וועגען א וויכטיגער זאך.

זאזעל: וועגען א וויכטיגער זאך אפילו? לאמיר הערען וואס איז דאס
אויס.

זאזעל: לענגער האט מיר איינער זאגט געבעטען ווי אנאמגענעם מענטשען,
פאר אייך צו געפונען א ניי געשעפט.

לייזער: האסטו געפונען? דוכט מיר, אז מיט דער בשורה האסטו איינגענט-
ליך בערארפט פריהער דערפריהען זאגטען.

זאזעל: אהן איינער הסכמה קאן זי דאך אבער אזא זאך נישט טאן.

לייזער: איז מיר ערשטע הסכמה, אז דו זאלסט גאר וועגען דעם נישט
רעדען.

זאזעל: ווייט נישט קיין עקשן, רב לייזער: אלס פאמיליאנט און גוטער
פריינד, בין איך אויסגען איינער טובה; (געהענדיג צו דיר מיר) אט וועל איך אריי-
רופען זאזעל, און דעם פעטער גרשון, וועלען זי אייך הערען. (עפענט די מיר
האט) זאזעל, פעטער רב גרשון, קומט אריין, ווייט מוחל! (צו לייזער) פאר
מיין טובה וועט איהר מיר דאנקען איינער גאנץ לעבען.

לייזער: (שמייכלט) אויב איך וועל זי אנגעהמען, הייסט עס.

זאזעל: איהר זאלט זי אנגעהמען, רב לייזער, נישט אנדערש.

(דרייצעהנטע סצענע. אויפטריט זאזעל, גרשון.)

זאזעל: (צופרידען) וואס וועסטו זאגען גוט, זאזעל?

זאזעל: (מגשגח) אבער גאר וואוילס האב איך אייך צו זאגען: איך האב
פאר אייך אפגעזוכט א געשעפט א טייערס, א גליק, אויף מיין עהרענווארט.

זאזעל: (שמייכלט) צופרידען. דאך אנאמגענער נישט קיין פערמער; איך
דאנק דיר זעהר, זאזעל, וואס איז דאס פאר א געשעפט?

זאזעל: מייער א בעקאנטער, אנעלטיקער מענטש, וויל איבערגעבען א
גאסט-הויז, א האטעל, הייסט דאס, וויל ער האט נישט מיט וועמען צו פיהרען.

א געשעפט איז עס, א מיני, זאג איך אייך, א ווינשפלינגערל, ער איז פון
איהם רייך געווארען.

זאזעל: אזוי? רייך געווארען?

זאזעל: א גביר, זאג איך אייך; און בעלגים איבערצונעמען האט ער
גאר א סך, נאר איך האב איהם געבעטען ווארטען, איך וועל איהם געבען
א גוטען בעלן.

לייזער: (אנצושטען) וועל איך דיר בעטען, זאזעל, איהם זאגען ער זאל דעם
האטעל איבערגעבען וועמען ער וויל.

זאזעל: פאר וואס געפיהלט עס דיר נישט? וואס איז נישט גלייכער ווי
דיינע חלומות, די געכאטע מענ?

לייזער: (רוהיג) וויל איך זיך נישט קיין געשעפטען?

זאזעל: (בזילד) וואס הייסט דו זוכסט נישט קיין געשעפטען? מיר וועלען
דאך דארטען רייך ווערען! א שמאלצגרוב, א מיני; זאזעל, מייער א ליב-
ליכער שוועסטער קינד, וועט אונז חלילה נישט פערפיהרען: אז ער זאגט א
גליק מסתמא איז אזוי.

לייזער: (עטוואס אויפגעצויגט) זאזעל, דו פערשטעהסט נישט אז אויסער
אלעמען איז האטעל א האטעל די נידעריגסטע פרנסה.

זאזעל: (בזילד) ווער האט עס דיר געזאגט דיינע צייטשטען, נאן?

גרשון: בייזערען זיך, מיין טאכטער, דארפסטו נישט לייזער פערדנעם נישט
אז דו זאלסט אויף איהם זיך בייזערען.

זאזעל: איהר האט א מעיה, רב לייזער, א גאנץ אנשטענדיגע פרנסה.
(צו גרשון) וואס זאגט איהר פעטער?

גרשון: איך זאג אז מיר איז גרויסער חרוש וואס דו האסט זיך גאר גענומען
צו מעקלערן: ביסט א גוטער בעל מלאכה, זאגט מען, טהו בעסער די
ארבייט.

לייזער: אנאנשטענדיגע פרנסה איז דאס סידען ביי אייך אין ברוקלין.

(פיערצעהנטע סצענע. אויפטריט שפרה, אסתר.)

זאזעל: אט וועגען די טעכטער, לאמיר זי פרייען. איהר הערט קינדער,
זאזעל האט פאר אונז אפגעזוכט א האטעל אפצודרינגען, וויל איינער טאטע
נישט דינגען.

זאזעל: און איהר דא-פא וויסען, רב לייזער, אז א האטעל האט נאך
א מעלה: ס'איז הימליך, פרייהליך: דער גאסט קומט צו פארהען, דער פארהרט
מ'זעהט זיך אן א וועלט מיט מענטשען, און אייערע קינדער וועלען זיך
מעגלען.

לייזער: (שמייכלט) איראניש. אויסמעגלעך, יע, אויס מענטשען קאנען זי
מען ווערען.

שפחה: מאמע, ס'אין גאנץ גלייך, פאר וואס געפעהלט דור ניט?

אסתר: [צו וואלען] וואועל, עפנים א שיען האטעל?

וואועל: גרויס און שיען א פאלאץ, עהרענווארט.

אסתר: מאמע, מ'דארף דינגען דעם האטעל.

גרשון: חס וחלילה, קינדערלעך, רעדט גאר דערפון ניט: א האטעל, גוים, חלול שבת, ווי קומט עס פאר שטילע קינדער ווי איהר?

(פאצעהנטע סצענע. אויפטויט זלמן, יצחק.)

זלמן: [ווער צופרידען] רב ליווער, די פערזאנלונג האט אייער פארשלאגן איינשטימיג אנגענומען, און האט בעשלאסען אזאלע חברים פון „החלוץ“, וואס ביי דער ערשטער מעגליכקייט זענען זיי גרייט צום פאָהרען אין ארץ ישראל וואָלען באַלד קייפֿען אינסטרומענטען און זיך אנהויבען צו לערנען ערדארבעט, (שטייבעלע, צופרידען) און געהענדיג צוריק פון דער פערזאנלונג זענען מיר אריין אין א געשעפט און געקויפט.

ליווער [ענטציקט, צופרידען] לעבען וואָלט איהר, זענט איהר דאָך די אמת'ע וואוילע קינדער. [מיט זלמן'ען און יצחק'ן געהענדיג צו דער טיר.] לאַס'יך געהן זעהן. [א.ב.]

זלאַטע: [אונצופרידען] ערדארבעט, פֿרענט אויב זיין עלטער זיידע האט געוואוסט וואָס דאָס איז אויפ'נס.

וואועל: א שאַד, גליקליך וואָלט איהר געווען אין האַטעל.

שפחה: מאמע, ס'מוז זעהן ער וואָל איינשטימען.

זלאַטע: וואָס וואָל איך טאָהן מיט אונז עקשן? בלעטער און ערדארבעט מיט קאלאניעס און ווייטער גארניט.

אסתר: מאמע, דינג דו אליין דעם האַטעל וועט שוין דער מאמע מווען פֿאַלגען.

גרשון: אסתר'ל, טיין קינד, ביסט א נארעלע: מ'טהוט ניט אויפ'נס זאכען.

אסתר: (שטייפֿערש, געהט ארום גרשון'ען) ווידנקע, דו ביסט דאָך א גוטער, פועל דו ביים מאמען אז ער וואָל אונז פֿאַלגען.

(זעכצעהנטע סצענע. אויפטויט ליווער, זלמן, יצחק.)

[ליווער האלט אב'אקער איינען, זלמן—אסערפ, יצחק—א קאסע, אלע ווער צופרידען.]
ליווער: [ווער בעגרייטערט, קלאפט אויפ'ן אקעראיינען] זלאַטנקע, אָט אין דעם לוגט דאָס קומענדיגע גליק פֿון אונזער פֿאַלק, דאָס וועט זיין דער פֿונדאמענט צו אונזער גרויסען בנין, און אויך אונז וועט דאָס געבען אנהערליכע, שענע פֿרינסה, [ווייזט אויף מורח זיט.] דאָרטען, דאָרטען, אין אונזער הייליג לאַנד!
[פֿאַרהאנג.]